

MA Sem.-3 Examination

503

Indian Culture

April-2025

[Max. Marks : 70]

Time : 2-30 Hours]

સૂચનાઓ:

(1) બધા પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

(2) બધા પ્રશ્નો સમાન ગુણવત્તાવાળા છે.

1. ભારતીય શિલ્પકલાકૃતિમાં કલા અને સૌંદર્યના સિદ્ધાંતને ઉદાહરણ સાથે ચર્ચાવો. (૧૪)
અથવા
ભારતીય પ્રતિમાશાસ્ત્રના અભ્યાસમાં પુરાણો, આગમો, તંત્રો અને શિલ્પશાસ્ત્ર જેવા સાહિત્ય સ્ત્રોતોની મહત્વતા સમજાવો.
2. ભારતમાં પ્રતિમા પૂજાનો વિકાસ કેવી રીતે થયો, અને તેના વિકાસને કયા તત્વોએ પ્રભાવિત કર્યું? (૧૪)
અથવા
ભારતીય પ્રતિમાશાસ્ત્રના અભ્યાસ માટે ઉપયોગમાં લેવાતા વિવિધ સ્ત્રોતોની ઓળખ કરો અને તેમનું સમીક્ષાત્મક વિશ્લેષણ કરો.
3. ભારતીય પ્રતિમાશાસ્ત્રમાં પ્રતિમાઓના વર્ગીકરણની ચર્ચા કરો. (૧૪)
અથવા
ભારતીય પ્રતિમાશાસ્ત્રમાં શસ્ત્રો અને સાધનો વિવિધ દેવી-દેવતાઓ અને તેમની વિશેષતાઓને ઓળખવામાં કેવી રીતે મદદ કરે છે? સમજાવો.
4. નટરાજ પ્રતિમા બ્રહ્માંડના નૃત્યના સિદ્ધાંત અને સૃષ્ટિ-વિનાશના ચક્રને કેવી રીતે દર્શાવે છે? સમજાવો. (૧૪)
અથવા
ભારતીય પ્રતિમાશાસ્ત્રમાં શિવના શાંત (સૌમ્ય) સ્વરૂપોની ચર્ચા કરો.
5. નીચેના કોઈપણ સાત પ્રશ્નોના ઉત્તર એક અથવા બે શબ્દોમાં આપો. (૭x૨ = ૧૪)
 - i. કયો ગ્રંથ પતિમાશાસ્ત્ર વિશે માહિતી આપે છે?
 - ii. પ્રતિમાશાસ્ત્રના અભ્યાસ માટે મુખ્ય સ્ત્રોત કયો છે?
 - iii. પ્રતિમાશાસ્ત્રમાં પ્રમાણ માપન માટે શું બીજું નામ છે?
 - iv. ભારતીય શિલ્પમાં પ્રતિમા બનાવવામાં કયો સામગ્રી સામાન્ય રીતે ઉપયોગમાં લેવાય છે?
 - v. ભારતમાં સૌથી જૂના પ્રતિમા પૂજાના પુરાવા કઈ સંસ્કૃતિમાં જોવા મળે છે?
 - vi. ભારતના કયા યુગમાં પ્રતિમા પૂજાનો ઉલ્લેખનીય વિકાસ થયો?
 - vii. ભારતીય પ્રતિમાશાસ્ત્રમાં પ્રતિકાત્મક હસ્તમુદ્રાઓને શું કહેવામાં આવે છે?
 - viii. ભારતીય પ્રતિમાશાસ્ત્રમાં પ્રતિકાત્મક બેસવાની શૈલીઓને શું કહેવામાં આવે છે?
 - ix. ભારતીય પ્રતિમાશાસ્ત્રમાં દેવતાઓના વાહનોને શું કહેવામાં આવે છે?
 - x. શિવનું કયું સ્વરૂપ ક્રોધિત અભિવ્યક્તિ સાથે સંકળાયેલ છે?
 - xi. શિવના નૃત્યમય સ્વરૂપને શું કહેવામાં આવે છે?
 - xii. શિવલિંગ શું પ્રતિક કરે છે?

P.T.O

E 318-2

.....Examination 2025.....
M .A. SEMESTER-3 INDIAN CULTURE-INDOLOGY
Subject: - **Studies in Indian Iconography-1 (INCL- 503)**
.....*Day2025 Time: **2 hrs 30 minute**

Instructions: (1) Attempt all the questions.

(2) All questions carry equal marks.

Full Marks- 70

1. Discuss the concept of Art and Beauty in Indian Sculpture with examples. 14
Or
Explain the significance of literary sources such as the Puranas, Agamas, Tantras, and Shilpashastra in the study of Indian iconography
2. How did the concept of image worship develop in India, and what influenced its evolution? 14
Or
Identify and critically analyze the different sources used in the study of Indian iconography
3. Discuss the classification of images in Indian iconography. 14
Or
How do weapons and implements in Indian iconography help to identify different deities and their attributes? Elucidate.
4. How does the Nataraja image symbolize the philosophy of cosmic dance and the cycle of creation and destruction? Explain. 14
Or
Examine the different pacific (*Saumya*) forms of Shiva in Indian iconography.
5. Answer any seven questions in one or two words. **7 X 2= 14**
 - i. What text provides information on iconography?
 - ii. What is a primary source for iconography studies?
 - iii. What is another name for the detailed proportion measurements in iconography?
 - iv. Which material is commonly used for making images in Indian sculpture?
 - v. Which civilization had the earliest known image worship in India?
 - vi. Which period saw significant development of image worship in India?
 - vii. What are symbolic hand gestures in Indian iconography called?
 - viii. What are symbolic sitting postures in Indian iconography called?
 - ix. What term refers to the vehicles of deities in Indian iconography?
 - x. Which form of Shiva is associated with fierce expressions?
 - xi. What is the dancing form of Shiva called?
 - xii. What does the Shiva-Linga symbolize?
